

Wij onderschrijven dat het huidige maatregelenbesluit een aantal hardheden kent die een evenredige handhaving in de weg staan. Vaak tot gevolg dat er buitenwettelijke oplossingen worden gezocht voor individuele casussen. Wij onderschrijven tevens de wens om zoveel als mogelijk eenduidig te opereren binnen de sociale zekerheidswetten. Het gaat tenslotte om de burger en dat hij/zij weet welke uniforme consequentie er verbonden is aan het bewust niet nakomen van afspraken.

Of mogelijk is om te werken met uniforme regelgeving, kunnen wij niet geheel overzien.

Voor wat betreft de uitvoering van de Participatiewet merken wij het volgende op.

Relevante wijziging

Artikel 2 wordt als volgt gewijzigd:

1. De hoogte en duur van een op te leggen maatregel bedraagt ten minste € 25,- en wordt als volgt vastgesteld:

a. voor verplichtingen uit de eerste categorie, vijf procent van de uitkering met de **mogelijkheid af te wijken tot ten minste twee procent en ten hoogste vijftien procent**, gedurende ten minste een maand en ten hoogste twee maanden;

b. voor verplichtingen uit de tweede categorie, tien procent van de uitkering met de **mogelijkheid af te wijken tot ten minste vijf procent en ten hoogste vijftientig procent**, gedurende ten minste een maand en ten hoogste vier maanden;

c. voor verplichtingen uit de derde categorie vijftientig procent van de uitkering met de **mogelijkheid af te wijken tot ten minste vijftien procent en ten hoogste honderd procent**, gedurende ten minste een maand en ten hoogste zes maanden;

d. voor verplichtingen uit de vierde categorie: een tijdelijk of blijvend gehele weigering van de uitkering of een tijdelijk of blijvende weigering van dat deel van de uitkering dat niet zou zijn uitbetaald indien de verplichting wel zou zijn nagekomen, met dien verstande dat indien het niet nakomen van de verplichting de belanghebbende niet in overwegende mate kan worden verweten, de hoogte van de maatregel wordt gehalveerd, voor een duur van ten hoogste 26 weken;

e. voor verplichtingen uit de vijfde categorie, een gehele of gedeeltelijke weigering van de uitkering gedurende ten hoogste drie maanden, met dien verstande dat indien het niet nakomen van de verplichting de belanghebbende niet in overwegende mate kan worden verweten, de hoogte van de maatregel wordt gehalveerd, gedurende een maand

2. Het bestuursorgaan kan besluiten een maatregel die is opgelegd wegens overtreding van een verplichting uit de eerste, tweede of derde categorie te beëindigen, **indien het bestuursorgaan van oordeel is dat de belanghebbende er voldoende blijk van heeft gegeven de verplichtingen na te komen**. (Zoals verderop beschreven verplichtingen die strekken tot arbeidsinschakeling, die verband houden met aard en doel van een bepaalde vorm van bijstand of die strekken tot vermindering of beëindiging van bijstand of het gebruik maken van een door het college aangeboden voorziening, zoals scholing, opleiding als ook maatschappelijke participatie, gericht op arbeidsinschakeling).

Reactie:

1. Wij maken ons zorgen om de ruimte die bij elke maatregel wordt geboden. De opzet is om maatwerk mogelijk te maken. Echter, kunnen er juist hierdoor veel verschillen ontstaan

tussen gemeenten en uitvoerders van sociale zekerheidswetten. Dit komt de uniformiteit, aanbrengen van eenvoud niet ten goede. Op deze manier, met al die bandbreedtes, wordt het ongelooflijk ingewikkeld gemaakt voor zowel de uitvoerder, als ook de burger.

2. Het per maatregel bieden van een mogelijkheid tot differentiatie doet een beroep op de uitvoering. Voorkomen moet worden dat het de schijn heeft van willekeur, voorkomen moet worden dat het toepassen van maatwerk onvoldoende kan worden geverifieerd. Een rapportage moet elke juridische toets kunnen doorstaan (zoals nu ook het geval is). Ook bij het opleggen van een afwijkende maatregel moet de onderbouwing voor slechts één uitleg vatbaar zijn. Hoe raakt de mogelijkheid tot ruimte differentiatie, met alle risico's van dien, het principe dat we een betrouwbare en voorspelbare overheid willen zijn? Daarbij vraagt meer maatwerk evengoed om kaders. De hier gestelde kaders zijn heel ruim.
3. Het risico bestaat dat, om discussies te vermijden, er standaard een afwijkende, lagere, maatregel wordt opgelegd. Daarmee mist het zijn doel.
4. Een maatregel kan vroegtijdig worden beëindigd indien de belanghebbende blijkt heeft gegeven van het nakomen van verplichtingen. Dit expliciet te benoemen legt de afhankelijkheidspositie van de burger ten opzichte van de overheid meer dan bloot. Het versterkt de 'machts'positie van het uitvoerende orgaan en maakt tevens de positie van de uitvoerend consulent als eerste aanspreekpunt kwetsbaarder. Eventueel onbegrip wordt daar geuit. Daarnaast geeft het feit dat de maatregel kan worden beëindigd als er verbetering optreedt extra druk op de uitvoering. Hoe ziet dit eruit in de praktijk? Extra onderzoeken? Extra contact? Extra of aanvullende rapportages en besluiten? Etc.

Maatwerk en uniformiteit juichen wij toe zij het meer gekaderd.

In de oude doos vonden wij de Algemene Bijstandswet (ABW). Deze kende verschillende maatregelen en sancties. De bijstandsuitkering kon tijdelijk of blijvend worden verlaagd als iemand zich niet hield aan de verplichtingen die verbonden waren aan het ontvangen van bijstand. Dit gebeurde bijvoorbeeld als iemand onvoldoende meewerkte aan arbeidsinschakeling of zich niet hield aan andere gestelde eisen. Bij ernstige schendingen van de verplichtingen kon iemand tijdelijk worden uitgesloten van het recht op bijstand. Dit kon bijvoorbeeld gebeuren als iemand weigerde mee te werken aan een aangeboden re-integratietraject of het verwijtbaar werkloos werd. De sancties en verlagingen in de Algemene Bijstandswet (ABW) werden grotendeels op gemeentelijk niveau vastgesteld, waardoor er enige variatie kon zijn. Echter, de wetgeving gaf **richtlijnen** en percentages die vaak werden gehanteerd.

1. Verlaging bij niet-nakomen van verplichtingen:

- De uitkering kon worden verlaagd met een **vast percentage**, vaak tussen **5% en 20%** van de bijstandsuitkering, afhankelijk van de ernst en de aard van de overtreding.
- Voor lichte overtredingen, zoals niet op tijd verstrekken van inlichtingen, was een verlaging van **5% tot 10%** gebruikelijk.
- Voor zwaardere overtredingen, zoals het weigeren van passend werk of herhaalde overtredingen, kon de verlaging oplopen tot **20%** of meer.

2. Tijdelijke uitsluiting van het recht op bijstand:

- Bij ernstige schendingen kon de bijstandsuitkering tijdelijk worden stopgezet. De duur varieerde, maar meestal werd er gekozen voor een periode van **1 tot 3 maanden**, afhankelijk van de ernst van de situatie.

Conclusie

- In plaats van nu per categorie uitzonderingen en bandbreedtes te benoemen, kan er worden aangesloten bij de uitgangspunten van destijds. Maatwerk is mogelijk door een maatregelwaardige gedragen als 'licht' te bestempelen waarmee de duur en de ernst van de gedraging worden afgestemd op de persoonlijke omstandigheden, met een laag % maatregel tot gevolg.
- In een van de reacties is geopperd om bij het opleggen van een maatregel de beslagvrije voet te borgen. Dit is niet mogelijk bij percentages van meer dan 5-10% en gaat daarmee voorbij aan het doel van het opleggen van een maatregel: verandering in handelen.